

6 Kirke&Tro

Tyskere åbner dørene for gudstjenester

Gudstjenester er igen tilgængelige i Danmarks naboland

AF TOBIAS STERN JOHANSEN
ellebak@td.dk

Danmark har været hurtigere end de fleste andre lande til igen at åbne butikker og skoler efter coronapandemien, men de danske kirker må vente. Helt anderledes ser det ud i Tyskland. Her bliver kirkerne tænkt med i den spæde genåbning af samfundet, og allerede i går holdt man gudstjeneste i den katolske kirke i Kevelaer i Nordrhein-Westfalen. Georg Bätzing, biskop i Limburg og formand for den katolske tyske bispekonference, ringede messen ind, og gudstjenesten i markerede begyndelsen på pilgrimsrejssessonen i byen, der også er et vigtigt valfartssted for katolikker. Reglerne var skrappere, ved indgangen blev de troende kontrolleret af sikkerhedspersonale, og der var kun 150 synligt markerede siddepladser med store mellemrum til menigheden. Inden nadveren skulle alle afspritte deres hænder, og nadveren blev modtaget

"med passende afstand" mellem folk. Antallet af sange og hymner blev beskåret, og de troende blev bedt om at blive siddende i kirken bagefter, indtil kirkebetjenerne havde givet råd om, hvornår og hvordan de kunne forlade kirken. Der var dog intet krav om at bære mundbeskyttelse. Det skriver Westdeutscher Rundfunk.

Fra på mandag vil tyske kirker i de fleste tyske delstater også åbne dørene for bøn, andagt og gudstjeneste. Og det endda før de tyske skoler og børnehaver, skriver flere tyske medier.

Den tyske kristeligt demokratiske forbundskansler Angela Merkel har bekendtgjort, at kirkerne igen kunne åbne, og hun takkede kirkerne og de religiøse samfund for at have "præsenteret et fremragende koncept" og for at have gjort en kæmpe indsats for at dæmpe og for spredningen af virus. Det kunne man læse i en meddelelse fra kansleren og delstaternes ministerpræs-

identer. Derfor kan sikkerhedsforanstaltningerne nu lempes.

"Men også på grund af Grundlovens særlige beskyttelse af friheden til religionsudøvelse er det nødvendigt" at gøre det muligt for menigheder og religiøse samfund at kunne mødes igen, lyder begrundelsen, som understreger, at det er op til den enkelte tyske delstat, hvordan udøvelsen af kirkerne præcis skal foregå.

Biskop Heinrich Bedford-Strohm, formand for den største sammenslutning af tyske protestantiske kirker, EKD, glæder sig over den politiske beslutning og ser den som "udtryk for en nøgtern håndtering af den grundlæggende ret til fri religionsudøvelse". Det har været særligt smertefuld for troende ikke at kunne samles til påske, siger den øverste protestantiske kirkeleder i Tyskland. ■

Leder side 10

▲ Ikke bare blev der holdt gudstjeneste i går i Tyskland. Der blev også forrettet nadver med maske på. – Foto: Ritzaou Scanpic.

Vi har måske undervurderet det politiske i oversættelse af Israel

Vi står ved vores oversættelse, men vil nok skrive Israel flere gange i næste oplag af ny bibeloversættelse, siger generalsekretær Birgitte Stoklund. Det er for at være ærlige og imødekomende, tilføjer hun

Interview

AF JENS FROM LYNG
from@td.dk

Der var ikke noget, der hed "shitstorm", da den autoriserede bibeloversættelse kom i 1992. Da Det Nye Testamente på nudansk blev udgivet i 2007, var Facebook ikke oversat til dansk. Måske af den grund fik de to udgivelser lov at leve et stille liv sammenhængt med "Bibelen 2020", der udkom i marts i år. Mildt sagt.

For nok har der været masser af røsende ord om den nye oversættelse af Bibelen til nudansk. Men al ros er nu overskygget af et hidt mest diestormvejr på de sociale medier i hele verden på grund af en udeladelse.

Næsten alle steder i Det Nye Testamente er ordet "Israel" enten blevet udeladt eller omskrevet. Det bemærkede tidligere formand for Ordet og Israel Jan Frost, der var den første til at påpege omskrivningen i en svømmenutter lang video på YouTube. Ordet er erstattet af "jødernes", "det jødiske folk" eller noget tredje – ifølge de ansvarlige, fordi ordet "Israel" i Bibelen er en henvisning til et folk, ikke et land, som mange danskere vil tro.

Videoen er blevet grundlæggende mediedækning, der medvirker til, at Bibelselskabet i næste oplag vil genintroducere Israel i Det Nye Testamente et par steder. Det fortæller generalsekretær Birgitte Stoklund.

"Vi står ved den oprindeli-

▲ Måske havde Bibelselskabet regnet med, at den nye bibeloversættelse ville blive en stor historie i Danmark. Men generalsekretær Birgitte Stoklund havde ikke regnet med at skulle tale med journalister fra hele verden om, at oversættelsen har udeladt eller omskrevet ordet "Israel" næsten alle steder i Det Nye Testamente. – Foto: Leif Tuxen.

ge oversættelse og mener stadig, at den almindelige, sekulære danske læser tænker geograf frem for folk, når det er i Det Nye Testamente henvises til Israel. Men vi lytter til kritik, og vi vil se på, om vi bør skrive "Israel" et steder, hvor der specifikt henvises til geograf, når der kommer et nyt oplag," siger hun.

Er det en indvømmelse af at have bedøgt fejl, eller vil I bare sille kritikerne tilfredse?

"Jeg tror bestemt ikke, vi kommer til at gøre kritikerne tilfredse, for det bliver ikke alle steder, at vi kommer til at ændre oversættelsen til Israel. Det bliver i de få vers, hvor man bruger "Israel" til at beskrive et sted. Men det ville være dumt at sige, at vi ikke lytter til kritikken, hvis de har en pointe."

Her nævner generalsekretæren et vers om Maria, Josef og Jesusbarnet fra Matthæusevangeliet som et eksempel,

hvor der i Bibelen fra 1992 står:

"Og han stod op, tog barnet og det mors med sig og kom til Israels land."

Det er i Bibelen 2020 formuleret sådan, at Maria, Josef og Jesus bare tager "hjem". Det bliver ændret til "Israels land" i næste oplag af Bibelen 2020, men det er altså ikke fordi, Bibelselskabet ikke står ved den oprindelige praksis med at omskrive det ord "Israel", tilføjer Birgitte Stoklund.

"Det er bestemt forsvarligt at skrive, at de tager hjem". Men hvis det betyder noget for mange mennesker, at der står "Israels land", så lad os se på det. Ikke fordi, vi løber fra det, men fordi vi vil være imødekomende og ærlige."

Var det så en fejl i første omgang?

"Nej, det var ikke en fejl, for vi står ved den praksis. Omvendt er det heller ikke en

fejl eller meningsforstyrrende at skrive 'Israels land', så det gør vi i kommende oplag."

Har I manglet politisk formæls, når I ikke har forudsat denne debat?

"Vi har været meget optaget af, at det ikke skulle være en ideologisk bibeloversættelse. Det Nye Testamente i "Bibelen 2020" er en revideret udgave af "Den Nye Aftale" fra 2007. Den blev også revideret i 2011. For at være ærlig har vi ikke beskæftiget os meget med netop spørgsmålet om Israel, hvor i forbindelse med den revidering, der er sket op til udgivelsen af "Bibelen 2020". Vi har nok undervurderet, hvor højpolitisk det emne er. Og så har vi bemærket, at sagen hverken vakte stor debat i 2007, hvor "Den Nye Aftale" kom, og hvor ordet "Israel" var oversat, eller da samme udgivelse blev revideret i 2011."

Det har Birgitte Stoklund ret. Da "Den Nye Aftale" udkom i 2007 var der en meget begrænset debat om omskrivningen af ordet "Israel". Også dengang var det dåværende Ordet og Israel-formand Jan Frost, der var først med kritikken. Dog med mindre gennemslagskraft end hans nuværende kritik.

Det blev til et enkelt debatindlæg i Kristeligt Dagblad fra Jan Frost, der blev besvaret af nu afdøde lektor i Ny Testamenter Geert Halbach, der var medlem af redaktionsgruppen bag "Den Nye Aftale". Hans modsvare blev besvaret af en formand for Dansk-Jødisk Venskabs- og

der var det. Dermed ikke mere debat om Israel i Det Nye Testamente for 2020, hvor den så til gengæld er blevet en verdensomspændende diskussion.

Dermed er sagen om Israel i "Bibelen 2020" også blevet på en markant medievikling på bare 13 år, har generalsekretæren erfare.

"Det er blevet en debat i udlandet, fordi der er kommet bedre mulighed for at komme til orde med kritik. Men det medfører også, at misinformation trives langt bedre. Jan Frosts video blev videregivet af et tvivlsomt medie (det højtorienterede netmedie 24tv), der gengav kritikken meget ensidigt. Deres artikel blev citeret i medier over hele verden, og derfor har jeg talt med journalister fra Israel, Australien, Brasilien, Schweiz – hele vejen rundt, som har forstået historien sådan, at vi har fjernet Israel fra Bibelen. Det er langfra sandheden og med, at "Israel" eller "Israellitter" optræder flere end 2.000 gange i Det Gamle Testamente."

Der har i imidlertid også været masser af opbakning til Bibelselskabet. Både tidligere overrabbiner Bent Melchior og tidligere generalsekretær i Israelsmissionen Bodi Skjøtt bakkede op om oversættelsen i en artikel i Kristeligt Dagblad. Israelsmissionen har derudover forsvaret Bibelselskabet i en officiel udmelding. Og Birgitte Stoklund har fået støtende ord fra bibelselskaberne i Norge, Sverige og Finland, der selv står foran et arbejde

Israel i "Bibelen 2020"

Salmernes Bog kapitel 121

► Bibelen 1992: "Han, som beværer Israel, falder ikke i søvn, han sover ikke."

► Bibelen 2020: "Nej, han er ikke i søvn, han sover ikke."

Hebræerbrevet kapitel 10

► Bibelen 1992: "Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren..."

► Bibelen 2020: "Den nye aftale, jeg vil indgå med det jødiske folk, når tiden er inde, lyder sådan her, siger Gud..."

med at oversætte dele af Bibelen til et læseligt sprog. "De har sagt, at de har forståelse for den praksis, vi har valgt. Og de følger selvfølgelig meget nøjsomt med i debatten om det her, fordi de står og skal træffe lignende beslutninger."

Hvad er så dit råd til dem i Bagklokkens klare lys?
"Jeg tror ikke, at de behøver et godt råd. Men jeg vil sige, at de skal være tapre og modige og oversætte, som de synes, det giver mening i deres sammenhæng."

Kirker markerer Befrielsen med klokkeringning

AF IDA KRAGH PEDERSEN OG METTE SKOV HANSEN
ipedersen@td.dk, skov@td.dk

Mandag aften vil den grannittrape foran Jakobskirken i Roskilde glimte varmt af levende lys. Nærmere bestemt 75 af slagene – ét for hvert år, der er gået, siden Danmark blev befriet.

Egentlig havde kirken planlagt at holde en gudstjeneste den 4. maj om aftenen med temaet frihed. Men på grund af coronakrisen måtte den ligesom landets andre kirker finde alternative måder at markere jubilæet for Befrielsen på.

Høje sognepræst Mogens Ohm Jensen har Jakobskirken valgt at lytte til biskoppernes forslag om at sætte lys i vinduerne og lave en udvidet klokkeringning den 4. og 5. maj. Og derudover er de lokale nu inviteret til at komme og tænde et lys på trappen.

"Med lystrappen håber vi, at folk vil føle, at de er en del af noget, der er meget større end dem selv – at vi er fælles om noget, der bestemmer livsvilkårene for os alle sammen. Det gør en krig, det gør en freds slutning, og det gør en coronakrise også. Det skaber fællesskab og bånd, når vi forholder os til vores fælles kløber og agerer i den sammen," siger sognepræsten.

Derudover har Jakobskirken spurgt konfirmanderne, hvad frihed betyder for dem, og tanken er at hænge svarene op på kirken nye habstavle.

"De har sagt, at de har forståelse for den praksis, vi har valgt. Og de følger selvfølgelig meget nøjsomt med i debatten om det her, fordi de står og skal træffe lignende beslutninger."

Danmark er der tradition for, at landets kirker årligt markerer Befrielsen med gudstjenester, klokkeringning og lystænding. I år var

der derudover planlagt en stor festgudstjeneste i Aarhus Domkirke, hvor både Kongehuset og flere politikere ville deltage.

I stedet bliver der i morgen, den 3. maj, sendt en allerede optaget gudstjeneste på DR, hvor biskop Henrik Wigh-Poulsen i sin prædiken blandt andet sammenligner Befrielsen med den situation, vi står i lige nu.

"Man kan godt tale om, at der igen står en fjende i landet. Men denne gang er det en usynlig fjende og ikke en fjende, der leder hore fra sig med skud i gaderne og bomber. Det er godt på samme måde en fjende, der begrænser os i vores frihed og gør os ængstelige, fordi vi ikke rigtig ved, hvad der følger efter," siger biskoppen. Han tilføjer, at nogle af danskernes bekymringer i dag på samme måde kan minde om dem, folk havde i forbindelse med krigen.

I Ebeltoft på Djursland skulle der være holdt en stor gudstjeneste mandag aften. Da mange af byens andre markeringer også er aflyst, har kirken valgt at invitere til "byfællessang" i stedet.

Klokken 20.36 ringer sognets tre kirker med klokkerne i et minut, og derefter vil klokkespillet i Ebeltoft Kirke spille melodien til "Altid frel dig når du går" og derefter "I Danmark er jeg født". Kirken opfordrer alle til at komme ud og synge med, siger Heidi Bisgaard, sognepræst i Ebeltoft Kirke.

"Vi vil gerne bidrage til, at Befrielsen fejres i fællesskab, for det var også det, folk gjorde dengang. De løb ud på gaden og var glade og holdt fest. Det kan vi ikke i år, men vi kan stadig synge sammen. Mange kommer sig indenfor i denne tid, og for nogle vil det være rart at opleve, at der stadig er liv og mennesker i byen," siger hun.

Sådan kan man bruge kirken i coronatider

UDPULK AF SØNDAGENS GUDSTJENESTER

Radiogudstjenesten på DR P1 sendes fra Vor Frue Kirke i København klokken 09.03. Kan også følges på dr.dk/p1. Prædikanter er sognepræst Sine Munch.

Tv-gudstjenesten på DR 2 sendes fra Aarhus Domkirke klokken 10.00 ved biskop Henrik Wigh-Poulsen.

Aarhus Domkirke sender gudstjeneste ved sognepræst Signe Bech-Hansen klokken 10.00 på www.aarhusdomkirke.dk.

Helsingør Domkirke sender gudstjeneste ved sognepræst Dorthe Kirkegaard på www.lindknud-hoborg-kerke.dk.

Lindknud Kirke, Svithylland, sender gudstjeneste ved sognepræst Susan Aaen klokken 09.00 på www.furkirke.dk.

Jersie Kirke på Sjælland sender gudstjeneste ved sognepræst Hanne E. Schmidt på www.jersieknud.dk.

Sankt Hans Kirke, Fyn, sender gudstjeneste ved sognepræst Peter Østergaard Jacobsen klokken 09.00 på YouTube-kanalen "Sankt Hans Kirke".

Sankt Nikolai Kirke, Holbæk, sender gudstjeneste ved sognepræst Nana Hansen klokken 10.00 på www.holbaekkirke.dk.

Aarhus Bykirke (vognmønstret) sender gudstjeneste ved sognepræst Henrik Højland klokken 10.00 på www.aarhusbykirke.dk.

Sankt Johannes Kirke, København, sender gudstjeneste ved sognepræst Marie Jacobsen Damme klokken 11.00 på www.simeon-sanktjohannesog.dk.

Nees Kirke, Vestjylland, sender gudstjeneste ved sognepræst Lise Rasmussen klokken 10.30 på www.lernegrovst.dk.

Tvillum Kirke, Midtjylland, sender gudstjeneste ved sognepræst Anja Heitmann kl. 10.30 på www.skrop-tvillum.dk.

Stadager Kirke, Sjælland, sender frihåndsgudstjeneste ved sognepræst Dorthe Heidegaard kl. 10.30 på www.nordvestfalsterparst.dk.

Holeby Kirke, Lolland, sender gudstjeneste ved sognepræst Anders C. Blitchfeldt kl. 10.30 på www.skjernbykirke.dk.

Nørre Bjert Kirke ved Kolding sender gudstjeneste ved sognepræst Karine Pappo Andersen kl. 10.30 på www.nbjertkirke.dk.

Eby Kirke, Sjælland, sender gudstjeneste ved sognepræst Jens Volmer kl. 10.30 på www.ebykirke.dk.

Skjern Bykirke (frimenighed) sender gudstjeneste ved prædikanter Morten Ruggaard Kristensen kl. 10.30 på www.skjernbykirke.dk.

ØVRIGE TILTAG

Morgenandagten på P2 sendes hver mandag fra København Domkirke klokken 8.05. Om lørdagen sendes andagten fra klokken 8.07 på www.dr.dk/p2.

Prædikhilsen kan ses hjemmefra sofaen. Frederiksberg Kirke har lavet en prædiken ved sognepræst Pia Nordin Christensen på www.federiksbergogn.dk.

Mediativ andagt på Store Bededag med udgangspunkt i Davids Salmer fra Det Gamle

Testamente på www.ialumkirke.dk.

Podcasten "Tro, håb og corona" er et nyt initiativ fra Aalborg Stift om, hvad corona-krisen gør ved mennesket. Lyt med på www.aalborgstift.dk.

Tal med en anden, hvis ensomhed melder sig ved at ringe til Sect. Nicolai Tjenssten, der i digtform er bemandet af præster, teologi-studerende og andre på tlf. 33 12 14 00 eller 70 12 01.

Kirker er folkekølelige, hvor der ikke er nævnt andet, ikke alle kirker opgiver prædikanterens navn.

► Kristeligt Dagblad bringer et udpulke af de søndagsgudstjenester og de kirkelige tiltag, som kan opleves online.

Alle kirker kan sende oplysninger om online-gudstjenester og andre digitale tiltag til kalender@kirke.dk. Af pladshensyn præsenteres kun et mindre udvalg i avisen.